De doop als een gebed

Voorganger: Ds. Jurjen Zeilstra

Lezingen:
1e schriftlezing: Psalm 142
2e schriftlezing: 1 Petrus 3, 18-22 (Vertaling NBG 1951)
3e schriftlezing: Matteüs 7, 7-11

Inleiding

In de eerste Petrusbrief wordt de doop beschreven als ‘een bede van een goed geweten tot God’ (NBG 1951). Het is dus niet een hemels afwassen van aards vuil zoals weleens is gedacht: Geen magie, maar ethiek! Het gaat om toewijding aan God en om commitment, maar het betreft mensen die midden in de wereld staan. ‘Bidden’ is in november het thema dat wordt uitgewerkt in het kader van het jaarthema van de Regenboogkerk: ‘Alles onderzoeken en het goede bewaren’.
Thema: De doop als een gebed

Gemeente van Christus,
bidden is spreken tot God. Daartoe zijn wij allen uitgenodigd, klein en groot. In het gebedslied dat Psalm 142 is, roept een mens die het moeilijk heeft zijn God aan. Maar bidden is meer dan spreken. Wie bidt stelt zich open, gaat een verbinding aan met een geheim. Spreken tot God is als een offergave. Wie zijn mond open doet om iets tot God te zeggen, is in de ogen van de wereld dwaas, want de wereld ziet niemand die daarnaar luistert. Maar voor wie in moeilijkheden is en bidt tot God, bestaat het dat zich een nieuw perspectief ontvouwt. De wereld gaat open op een nieuwe, een andere wijze, dan de voor de hand liggende, het vanzelfsprekende. Dat is het wonder van het gebed. Daar zijn wij zelf met huid en haar bij betrokken. Sterker nog, door te bidden concentreren wij ons op die dingen die wezenlijk zijn. De kern van ons bestaan wordt zichtbaar, komt voor onszelf helder en transparant naar voren, voor het aangezicht van de levende God. Wij krijgen antwoord. Bijzaken raken in het oprechte gebed radicaal van hoofdzakenzaken gescheiden. Wij realiseren ons wat er werkelijk toe doet en voelen ons uitgenodigd daarnaar te gaan handelen.

Wie bidt met hart en ziel komt tot commitment, engagement.[1] Overbezorgdheid wordt ontzenuwd. Wat werkelijk de aandacht verdient, komt ons zuiver in de geest. Als wij de ervaring hebben dat God naar ons omziet, ontstaat ook voor onszelf de ruimte om te zien naar anderen. Voor ouders met jonge kinderen zullen er weinig momenten zijn om in volkomen stilte en in alle rust te kunnen bidden. Aan tafel kan het in ieder geval een dolle boel zijn. Soms vliegen de hapjes door de kamer en kom je als vader of moeder werkelijk handen tekort. Het volle actieve leven neemt ouders doorgaans dag in dag uit volledig in beslag. En ook ’s nachts wordt er op hen een appèl gedaan door de kleine mondjes. Maar een echt gebed is ook niet altijd hetzelfde als in een hoekje gaan zitten met je ogen dicht en je handen gevouwen voor een contemplatief moment. Hoe goed dat op zijn tijd ook wel eens kan zijn, om niet door de drukte van het leven uit elkaar gescheurd of opgeslokt te worden, je kunt ook bidden in de auto, in de supermarkt en terwijl je de kinderen in bad doet. Eén woord kan al een gebed zijn. Bidden is immers verlangen. Bidden is toewijding. Bidden is engagement. Wie bidt zet zich in voor diegene of datgene waarvoor wordt gebeden. Bidden wordt gedragen door liefde en wie bidt laat zich vol liefde zenden, zorgend voor de ander. Juist zo is de doop een gebed.

Immers, ouders die vandaag hun kinderen brengen in de kerk, wensen voor die kinderen het beste uit de hand van God. Als Jezus iets wil zeggen over de goedheid van God, neemt hij zulke ouders tot voorbeeld. Hij moedigt mensen aan hun vragen vrijmoedig uit te spreken voor God, zoals kinderen die honger hebben echt geen blad voor de mond zullen nemen. Ouders hoeven niet volmaakt te zijn, om wanneer zij van hun kinderen houden, hun het goede te willen geven. Maar dan gaat het niet alleen, om in de taal van de bijbel te spreken, om eieren en vissen. Ouders kunnen verlangen dat hun kinderen het zullen ervaren, figuurlijk gesproken, nog een andere, een hemelse Vader te hebben, die voor hen levenslang een bron van vertrouwen zal zijn. In de naam van die ene God, balt zich immers al het goede samen dat er in de wereld te vinden is, dat is de schepping van zijn hand. Dit is de betekenis van het geloof in een goede Schepper-God. En het kwaad dat er ook is, dat kan overwonnen worden, alweer in de Naam van deze ene God. In dat licht hebben wij Jezus Christus leren kennen. Hij leidt ons tot deze open bron.

Soms wordt dat geloof gecommuniceerd in bizarre beelden. In de vroege kerk werd aangenomen dat Christus direct na zijn dood in de onderwereld de bevrijding had verkondigd aan de geesten die daar gevangen zaten. In oude iconen zien we Christus de poorten van de hel vermorzelen. Sloten en ketens

vliegen in het rond. En hij sleurt de mensen die daar zitten naar buiten, te beginnen met Adam en Eva. Zo komt dat zinnetje in de Apostolische Geloofsbelijdenis: 'nedergedaald ter helle'. Mensen in die tijd moesten dan altijd ook meteen denken aan de tijdgenoten van Noach, u weet wel die van die ark. Het moet in de vroege kerk een discussiepunt zijn geweest, of de onwetende mensen die omkwamen in de zondvloed nog met terugwerkende kracht gered konden worden. Hier wordt gesuggereerd van wel. Symbolisch werd de redding van Noach en zijn familie betrokken op, niet alleen de doorgang door de dood naar het leven van Christus zelf, maar ook op de doop van allen die in hem geloofden. Maar het schip der kerk, neemt in de woorden van een oud lied 'allen die in nood zijn op'.[2] Dus in heel weinig woorden wordt hierover in de eerste Petrusbrief aan de leden van de jonge kerk heel veel gezegd. Het is zoveel, misschien, dat het voor ons, denk ik, een beetje onbegrijpelijke taal is geworden. Ik wil proberen dit een beetje vrij te vertalen.

Durft u, durven wij, dergelijke woorden symbolisch te lezen en te betrekken op de ellende in de wereld vandaag. Het is een waagstuk, dat je bijna alleen biddend kunt, te denken aan zo'n doortocht, een reis door de nacht, en die gedachte te betrekken op, bijvoorbeeld de miljoenen vluchtelingen in deze wereld. Zullen zij ooit echt worden gered? Zullen wij die ons machteloos voelen, want wij kunnen hun problemen niet oplossen en het is waar, ze kunnen ook niet allemaal naar Nederland komen, zullen wij ooit worden gered van ons cynisme, van ons egoïsme, worden gered uit de gesloten welvaartsforten die wij bouwden en tot commitment komen? Zullen wij ooit weer leren bidden met een geopend hart?

Eigenlijk hebben de woorden van de eerste Petrusbrief net als Psalm 142 het ritme van een gedicht en lijkt het een lied, een hymne, of poëzie te zijn. In sommige bijbels zie je dat ook in de lay out van de verzen 18-19. Ook vers 22 over die engelen, machten en krachten die aan Christus onderworpen zijn, lijkt wel een regel van een lied en misschien is dat ook wel zo en werd het gezongen in de bijeenkomsten van de vroege kerk, als een belijdenis.[3]

Wat er precies word bedoeld in de brief wanneer er over de doop gesproken wordt als een 'bede van een goed geweten' is niet helemaal duidelijk. Het lijkt te slaan op de belofte die wordt gedaan. Dat kan goed zijn. Wie oprecht om de doop vraagt, voor zichzelf (in de vroege kerk waren het vooral volwassenen die zichzelf lieten dopen) of voor een ander (naarmate de kerk zich ontwikkelt steeds vaker de kinderen van gelovigen)[4], spreekt daarmee een diep verlangen uit. Dat verlangen heeft de kracht van een gebed tot God. De doop zelf mag worden beleefd als het antwoord, contact tussen God en mens. Dat is geen magie. In de letterlijke zin valt de aarde en alles wat daarmee samenhangt niet af te wassen. Er wordt niemand onkwetsbaar. De doopvont is niet als de ketel toverdrank waarin de kleine Obelix ooit is gevallen waardoor hij de rest van zijn leven onkwetsbaar is. En toch redt de doop. De doop redt juist omdat daarmee de kern van ons leven zichtbaar wordt gemaakt. Wij worden gedoopt in alle kwetsbaarheid. Juist zo is het leven zo onvoorstelbaar waardevol. Dit is een groot geheim. Floris en Tobias zijn kinderen van God.

Mensen worden verbonden met Christus en met de weg die hij gaat. Hij was trouw aan God en diens opdracht en zo werd hij trouw aan de mensen. Voor ieder die gedoopt wordt komt juist die weg in beeld. Ja, aan ieder die gedoopt wordt is de uitnodiging gericht om die weg te betreden. Het is de weg die leidt tot Gods Koninkrijk van vrede en recht. Dat koninkrijk is voortdurend komende, overal waar mensen het durven te bidden, in alle kwetsbaarheid. Amen

Uitzending en zegen
Als u vanhier gaat, vertrouw erop gezegende mensen te zijn. Onder welke omstandigheden u zich ook bevindt, misschien is het een heerlijke tijd vol van het goede, misschien is er ook kwaad op uw weg. In alle kwetsbaarheid zal de concentratie op de liefdevolle dragende hand Gods mensen altijd weer leiden tot vrede en recht.

De genade van Jezus Christus, de liefde van God, de gemeenschap van de heilige Geest, is met u allen.

Noten

[1]Cf. Brümmer, V., *Wat doen wij als wij bidden? Een studie in de wijsgerige theologie*, Kampen 1985.

[2]C.S. Adama van Scheltema, Scheepken onder Jezus' hoede, Gezang 5 in de Hervormde Bundel 1938.

[3]Brox, N., *Evangelisch-Katholischer Kommentar zum Neuen Testament*, XXI, *Der Erste Petrusbrief*, Neukirichen-Vluyn 1989, 163-182.

[4]Cf. Jurjen Zeilstra, 'Tertullianus en de doop', scriptie Utrecht 1987.

Figuur 1: Studie zu den Händen eines Apostels, Albrecht Dürer, ca. 1508